

“Щедрик” (обробка різдвяної колядки Миколи Леонтовича)**Бесіда зі слухання музики**

“Щедрик” — українська народна різдвяна пісня, яка стала відомою в обробці українського композитора, хорового диригента, громадського діяча, педагога **Миколи Леонтовича**. Знана вона не лише в Україні, а й у всьому світі під назвою “Дзвінка колядка, Колядка дзвонів” (Ukrainian Call Carol, Ukrainian Carol of the Bells). Композитор час від часу звертався до роботи над твором упродовж усього життя. Мабуть, тому в ньому немає жодної зайвої нотки, а оркестровки вражають своєю мелодійністю, кожен музичний інструмент — на своєму місці та гармонійно поєднується з іншими. Уявіть: найдавніша колядка “Щедрик” звучить у всьому світі вже понад 100 років!

Кирило Стеценко, український композитор, хоровий диригент і громадський діяч, так сказав про роботу композитора: “Він — ніби різьбяр у музиці, що творить найтонші музичні вартості, неначе мережива із шовку. Його техніка ... така «ажурна», ніби тонка різьба із золота, прикрашена самоцвітним камінням. Леонтович бере невеличку річ ... і так вичеканить, що просто диву даєшся: маленьку простеньку мелодію він розгорне на широку картину з безліччю найрізноманітніших фарб”.

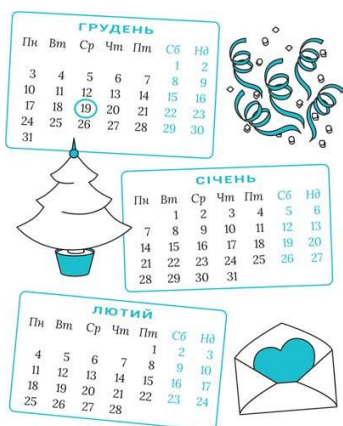
Уперше “Щедрик” було виконано хором Київського університету в 1916 році. А вже в 1921-му різдвяну пісню було виконано в Карнегі-Холл у Нью-Йорку. Вона так сподобалась американцям, що в 1936 році Пітер Вільговський, українець за походженням, здійснив переклад “Щедрика”, який отримав назву “Carol of the bells”. Саме в цьому варіанті пісня набула всесвітньої слави.

Розпочинаючи бесіду з малятами, пригадаємо зимові свята й особливості їх відзначання в Україні.

Завдання з робочого зошита (частина 2, завдання 1, с. 70)

Які зимові свята ви знаєте? Обведіть на календарі дні, коли їх відзначають.

- Яке зимове свято ми відзначаємо першим? Останнім?
- Чи всі люди відзначають це свято одночасно?
- Які ще свята можуть відзначати у різні дні?
- Позначте на календарі, коли починають співати різдвяні колядки, а коли закінчують.
- Коли варто розпочинати розучувати нові колядки?

Послухаємо з малятами ніжний “Щедрик”: спочатку тільки мелодію, щоб відчути голос кожного музичного інструмента.

Музика розгортається хвилями, мелодія поволі набирає енергії

та сили, звучання поступово стає голоснішим. Так композитор створює враження, що колядники йдуть від хати до хати — ось вони ще далеко-далеко, поступово наближаються, а потім музика знову стихає — колядники пішли далі.

- Імпровізація “Танцюємо музику” — діти показують музику рухами. Запропонуйте малятам поміркувати, як рухами показати поступове розгортання мелодії (поволі вставати, робити хвилеподібні рухи руками тощо).
- Мовленнева вправа “Яка музика?”.
- Як розпочинається музика? Чому композитор вирішив розпочати її саме із дзвоників?
- Які музичні інструменти ми чуємо? Як ви гадаєте, чому саме такі інструменти використав композитор?
- Які звуки нам хочеться додати? Запропонуйте дітям дібрати відповідні музичні інструменти й підіграти на них.

Пригадайте з малятами, коли і як співають колядки, як від хати до хати ходять колядники, вітають зі святом, піднімають настрій.

- Про що зазвичай ідеться в колядках?

Слухаємо “Щедрик” у виконанні оркестру та хору. Зазвичай колядки виконують а капела, мабуть тому колядку виконують по особливому — коли вступає хор, музичні інструменти затихають і мелодію веде голос. Тож музика та голос гармонійно поєднуються, доповнюють один одного.

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка,
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
“Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару —
Там овечки покотились,
А ягнички народились.
У тебе товар весь хороший,
Будеш мати мірку грошей,
Хоч не гроші, то полова,
У тебе жінка чорноброва”.
Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка.

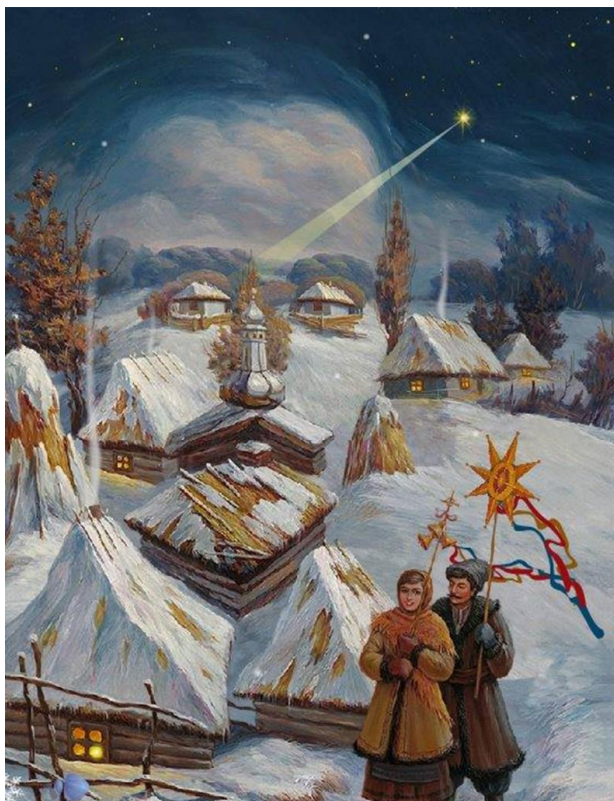

- Про що йдеться в пісні?
- Що в ній є незвичайного?
- Мовленнева вправа “Яка пісня?”. Чи можна назвати її привітальною? Святковою?
- Як композитор створює святковий настрій?
- Яке виконання “Щедрика” вам подобається більше?
- Чому зазвичай колядки виконують без музичного супроводу?
- Які ще колядки ви знаєте? Як їх упізнати?

- Про що зазвичай співають колядники?

Запропонуйте дітям намалювати ілюстрацію до колядки. Що саме варто зобразити, щоб усі впізнали знаменитого українського “Щедрика”?

“Щедрик” не перестає дивувати митців — саме цій різдвяній колядці присвятив свою картину український майстер двовзорів (картин із подвійним змістом) **Олег Шупляк**. За цією

картиною створено гарне [флеш-вітання](#), де “Щедрик” можна почути і українською, і англійською (*Додаткові ефекти виникають за кліком на зірці, дзвониках і церковному куполі*).

Сучасного художника, педагога Олега Шупляка вважають українським Сальвадором Далі. Митець називає власні картини двовзорами — вони мають подвійний, а інколи й потрійний зміст. Наче милуєшся пейзажем, аж раптом помічаєш очі, що дивляться на тебе з картини. Кожнісінький, навіть найбанальніший пейзаж у руках Олега Шупляка перетворюється на казковий світ, завдяки оптичним ілюзіям, художнім обманам зору, іграм розуму. Сьогодні в доробку художника є вже понад 60 двовзорів.

Особливістю творчості Шупляка є українська тематика. Художник пояснює своє тяжіння

до національного колориту так: “Це не випадково, адже мистецтво знебарвлюється, коли зникає національне”.

- Які атрибути святкування Різдва ви бачите на картині?
- Як ви думаєте, чому художник зобразив не місто, а село?
- Чи чекають колядників у хатах? Як ви це побачили?
- Як можна зрозуміти, що події відбуваються в Україні?
- Що ви побачили на картині? Розкажіть за нею, як у нас святкують Різдво.

Як ми дізналися, що картина присвячена саме “Щедрику”? Адже на Різдво виконують різні колядки. На полотні можна знайти портрет автора унікального твору Миколи Леонтовича. Придивіться уважно, чи знайшли ви його?

- Куди дивиться композитор?
- Про що думає?
- Який у нього настрій?
- Як ви думаєте, чи подобається йому сучасна Україна?
- Що ми маємо робити, щоб зберігати традиції нашого народу, щоб і надалі українську музику знали в усьому світі?

